

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 282/2022-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Dominikou Klementovou, advokátska kancelária, Mostová 33, Ružomberok, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022 **zrušuje**.
3. Krajský súd v Žiline **je povinný** zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Žiline **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **615,39 eur** na účet jeho právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. apríla 2022 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022. Napadnuté uznesenie navrhol zrušiť a požadoval priznať mu primerané finančné zadost'učinenie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 282/2022-12 z 12. mája 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti, t. j. namietaného porušenia práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, ústavnú sťažnosť odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), b) a d) a ods. 3 písm. d) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona a v tejto trestnej veci bol uznesením Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2Tp/5/2021 zo 17. mája 2021 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 1Tpo/29/2021-111 z 1. júna 2021 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

4. Okresný súd uznesením č. k. 2Tp/5/2021 z 15. júla 2021 zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 30. júna 2021 a rovnako zamietol aj jeho žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Týmto rozhodnutím zároveň zmenil dôvody väzby sťažovateľa, keď potrebu jej pokračovania odôvodnil už iba existenciou dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ riadny opravný prostriedok – sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením č. k. 1Tpo/43/2021-157 zo 17. augusta 2021 ako nedôvodnú zamietol.

5. Pretože sťažovateľ nadobudol presvedčenie, že postupom krajského súdu a jeho rozhodnutím zo 17. augusta 2021 boli porušené jeho základné práva, podal 14. septembra 2021 proti predmetnému uzneseniu ústavnú sťažnosť. O tejto sťažnosti ústavný súd rozhodol nálezom č. k. III. ÚS 582/2021-28 z 27. januára 2022, ktorým vyslovil, že krajský súd označeným uznesením porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru. Zároveň ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

6. Krajský súd následne v uvedenej veci znovu konal a uznesením č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022 opätovne rozhodol tak, že podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 15. júla 2021 ako nedôvodnú zamietol.

7. V priebehu konania o predošlej ústavnej sťažnosti bola uznesením okresného súdu č. k. 2Tp/5/2021 zo 4. októbra 2021 väzba sťažovateľa nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka.

II. Argumentácia sťažovateľa

8. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu z 22. februára 2022 podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej tvrdí, že označeným rozhodnutím boli opakovane zásadným spôsobom porušené jeho základné práva na osobnú slobodu.

9. Sťažovateľ je presvedčený, že krajský súd v opätovnom konaní o jeho riadnom opravnom prostriedku vôbec neakceptoval a nerešpektoval závery nálezu ústavného sudu č. k. III. ÚS 582/2021-28 z 27. januára 2022. Odôvodnenie uznesenia z 22. februára 2022 považuje opäť za zjavne nedôvodné, arbitrárne a v rozpore s dôkazmi svedčiacimi v jeho prospech.

10. Opakované závery a doplnené argumenty krajského súdu v novom rozhodnutí sú podľa sťažovateľa z ústavného hľadiska neudržateľné. V odôvodnení uznesenia krajského súdu z 22. februára 2022 stále chýbajú jasné a zrozumiteľné dôvody, z ktorých by bolo možné vyvodiť opodstatnenosť ďalšieho trvania väzby sťažovateľa. Konajúci súd sa nevysporiadal so žiadnou jeho námietkou a konštatovanými pochybeniami uvedenými v náleze ústavného súdu. Krajský súd sa teda ani vo svojom opakovanom uznesení vôbec nezaoberal dôkazmi, na ktoré sťažovateľ poukazoval, a ani so spochybňovaním výpovedí, na základe ktorých bolo rozhodované o jeho väzbe. Vôbec nebola daná odpoveď na otázku, z akých dôkazov vyplývalo, že sťažovateľ sa mal dopustiť voči poškodenej manželke a ich deťom konkrétnych konaní obsiahnutých v uznesení o vznesení obvinenia, ktoré sú základným kvalifikačným znakom trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby, a tiež ani na otázku, z akého dôkazu súd vychádzal, keď ustálil, že dôvody väzby (preventívnej) boli vtom čase dané a pretrvávali.

11. Sťažovateľ tvrdí, že v čase rozhodovania krajského súdu boli vykonané ďalšie nespočetné dôkazy spochybňujúce výpoveď poškodenej a svedčiace o pravdivosti jeho tvrdení.

12. Výpoveď poškodenej, na ktorej bolo postavené celé trestné stíhanie, bola podľa sťažovateľa významne spochybnená nielen nahrávkou telefonického rozhovoru z 25. januára 2021, na ktorú sťažovateľ poukazoval, ale aj konajúcemu súdu známou skutočnosťou (ktorú sťažovateľ viackrát namietal), že poškodená už v minulosti sťažovateľa z dôvodu žiarlivosti a pomsty obvinila z rovnakého trestného činu, za čo bola neskôr právoplatne uznaná vinnou zo spáchania trestného činu krivej výpovede a odsúdená. Krajský súd bol pri hodnotení pravdivosti a vierohodnosti výpovede poškodenej povinný brať do úvahy, že už v minulosti samotná poškodená zákonnú povinnosť vypovedať pravdu nerešpektovala.

13. Krajský súd podľa sťažovateľa v odôvodnení v poradí druhého rozhodnutia v podstate len zopakoval argumenty obsiahnuté v predchádzajúcom, z dôvodu jeho nedostatočnosti a nepreskúmateľnosti zrušenom rozhodnutí, a napriek konštatovaniu ústavného súdu opakovane založil svoje závery pre ďalšie trvanie väzby sťažovateľa v podstate len na výpovedi poškodenej, resp. len na skutočnostiach uvedených v uznesení o vznesení obvinenia, ktoré však v odôvodnení ani svojho druhého rozhodnutia dostatočným spôsobom nešpecifikoval. Zároveň pokračoval v ignorovaní všetkých dôkazov svedčiacich v prospech sťažovateľa, jeho argumentov, a tiež aj záverov nálezu ústavného sudu. Z uvedených dôvodov je preto podľa názoru sťažovateľa potrebné takéto opakované rozhodnutie krajského súdu tiež vyhlásiť za arbitrárne a neakceptovateľné.

14. Podľa sťažovateľa v jeho prípade jednoznačne a dokonca opakovane zo strany krajského súdu došlo len k formálnemu odôvodneniu ďalšieho trvania väzby používaním stereotypných formulácií, ktoré vzbudzujú dôvodné podozrenie, že súd sa dostatočne nezaoberal konkrétnymi okolnosťami jeho prípadu, ako ani dôkazmi svedčiacimi v jeho prospech.

15. Za ničím nepodložené, zavádzajúce a svojvoľné považuje sťažovateľ úvahy krajského súdu, ktoré ho viedli k presvedčeniu o existencii dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ napadnuté uznesenie krajského súdu hodnotí ako nedostatočne vyčerpávajúce a nepresvedčivé, nepreukazujúce danosť dôvodov ďalšieho trvania väzby.

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukázal aj na výsledky znaleckého dokazovania, ktorých závery podľa jeho názoru jednoznačne vyznievajú v jeho prospech.

17. V súvislosti s nahradením väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka uznesením okresného súdu zo 4. októbra 2021 sťažovateľ odmieta konštatovanie krajského súdu vyslovené v odôvodnení napadnutého uznesenia, že pokiaľ sťažovateľ proti uzneseniu o nahradení väzby nepodal opravný prostriedok, má to svedčiť o existencii dôvodov väzby, pretože táto bola „len“ nahradená aplikáciou inštitútov § 80 Trestného poriadku. Opravný prostriedok proti uzneseniu o jeho prepustení z väzby sťažovateľ nepodal aj z dôvodu, že v tom čase nevedel a ani nemohol vedieť, akým spôsobom ústavný súd vyhodnotí jeho prvú ústavnú sťažnosť. Navyše, v tom čase mal záujem na tom, aby sa mohol zúčastniť civilných pojednávaní vo veci starostlivosti o maloleté deti a vo veci rozvodu manželstva. Rovnako opravný prostriedok proti tomuto uzneseniu nepodal aj vzhľadom na predchádzajúce arbitrárne a ústavne neudržateľné rozhodnutia krajského súdu, voči ktorého rozhodovaniu už sťažovateľ nemá dôveru, a podávanie opravného prostriedku preto považoval za nadbytočné a neúčelné.

18. Z uvedených dôvodov sťažovateľ podanou ústavnou sťažnosťou namieta nesprávnosť záverov krajského súdu, čo sa týka hodnotenia dôkazov, absencie popísania konkrétnych dôvodov väzby, porušenia základných zásad trestného konania a práv sťažovateľa a v neposlednom rade aj nesprávnych a ničím nepodložených úvah a tvrdení krajského súdu pri opakovanom rozhodovaní o ďalšom trvaní jeho väzby, ktoré z týchto dôvodov považuje za neudržateľné a zasahujúce do jeho práva na osobnú slobodu.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

19. Krajský súd vo vyjadrení k prijatej ústavnej sťažnosti zvýraznil, že uznesením okresného súdu č. k. 2Tp/5/2021 zo 4. októbra 2021 bol u sťažovateľa výkon jeho väzby nahradený dohľadom probačného a mediačného úradníka so súčasným uložením mu primeraných obmedzení a povinností.

20. Podľa názoru krajského súdu pokiaľ sťažovateľ nevyužil možnosť podať proti predmetnému uzneseniu okresného súdu sťažnosť, stotožnil sa s jeho dôvodmi. Preto krajskému súdu nie je celkom zrejmé, čoho sa sťažovateľ ústavnou sťažnosťou domáha, a to za situácie, keď vyjadril spokojnosť s nahradením väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a fakticky uznal

existenciu väzobného dôvodu. Sťažovateľ podľa názoru krajského súdu ústavnými sťažnosťami v celom rozsahu spochybňuje otázku viny v trestnom stíhaní a domáha sa rozhodnutia krajského súdu o nevine, čo však nie je v prípravnom konaní zo strany súdov možné.

21. Za potrebné považoval krajský súd doplniť, že pri opakovanom rozhodnutí (22. februára 2022) vychádzal z dôkaznej situácie k 17. augustu 2021, keď bolo rozhodnuté uznesením č. k. 1Tpo/43/2021 zo 17. augusta 2021. Z tohto dôvodu po preskúmaní spisu vychádzal iba z dôkazov, ktoré boli zabezpečené k dátumu rozhodnutia, t. j. 17. augusta 2021. Aj v tomto prípade krajský súd dospel k jednoznačnému záveru, že dôvodnosť podozrenia o tom, že sťažovateľ sa mal dopustiť stíhaného trestného činu, existovala a bola daná výpovednou hodnotou zabezpečených dôkazov.

22. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že neboli zo strany krajského súdu riadne vyhodnotené dôkazy z prípravného konania, a to najmä posudky týkajúce sa duševných stavov sťažovateľa a svedkov, krajský súd považoval za potrebné uviesť, že tieto boli Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Ružomberok, odboru kriminálnej polície doručené 7. septembra 2021, preto krajský súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa tieto z časového a logického dôvodu (rozhodnutie zo 17. augusta 2021) nemohol vziať do úvahy ani sa s nimi v rozhodovacom procese zaoberať.

23. Krajský súd je presvedčený, že sťažovateľ pri rozhodovaní o väzbe namieta svoju vinu, avšak rozhodnutie o väzbe nemôže byť rozhodnutím o vine obvineného (sťažovateľa), ale len o zaistení jeho osoby pre účely trestného konania. Námietky spojené s hodnotením dôkazov, resp. vykonaním ďalších dôkazov je podľa krajského súdu potrebné adresovať dozorujúcemu prokurátorovi, ktorý nad priebehom prípravného konania vykonáva dozor v zmysle § 230 a nasl. Trestného poriadku. Označenie tvrdení krajského súdu uvedených v napadnutom uznesení ako všeobecné nezodpovedá podľa tohto súdu realite ani stavu vecí.

24. V závere krajský súd doplnil, že o vine sťažovateľa môže rozhodnúť len príslušný súd, a to za správneho použitia zásad kontradiktórneho trestného procesu.

III.2. Replika sťažovateľa:

25. Sťažovateľ sa vo svojej replike s vyjadreniami krajského súdu nestotožnil. V prvom rade za absolútne ústavne neudržateľné, svojvoľné a neakceptovateľné považuje konštatovania a vyjadrenia krajského súdu o prejavení „spokojnosti“ sťažovateľa s nahradením jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, tým že proti tomuto uzneseniu nepodal sťažnosť, čím vraj zároveň aj uznal existenciu väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Vysvetlil, že dôvodom, pre ktorý akceptoval rozhodnutie okresného súdu o nahradení väzby, bol „*vykonštruovaný proces voči jeho osobe*“ a nedôvera v „*odlišný verdikt krajského súdu v otázke jeho väzobného stíhania*“, ako aj potreba starostlivosti o jemu zverenej dcéry a zdravotne postihutej matky.

26. Sťažovateľ odmietol tiež tvrdenie krajského súdu, že by ústavnými sťažnosťami v celom rozsahu spochybňoval otázku viny a domáhal sa rozhodnutia o nevine. Z ústavnej sťažnosti je podľa neho celkom zrejmé, že sa od začiatku domáha len toho, aby sa krajský súd zaoberal a vysporiadal s argumentáciou a dôkazmi, na ktoré v čase jeho rozhodovania sťažovateľ poukazoval, a teda aby súd skúmal všetky významné skutočnosti pre a aj proti väzbe, aby nerozhodoval len formálne a aby jeho rozhodnutia boli založené na konkrétnych skutočnostiach,

a nie len na abstraktnej a ničím nepodloženej úvahe. Za najpodstatnejšie pochybenia sťažovateľ považuje to, že krajský súd ani pri opätovnom rozhodovaní o ďalšom väzobnom stíhaní vôbec nebral do úvahy a absolútne ignoroval jednak už vykonané dôkazy v prípravnom konaní, ako aj tvrdenia namietané sťažovateľom, a teda vôbec sa nezaoberal tým, či v predmetnej veci vôbec existujú, resp. pretrvávajú materiálne podmienky väzby, pritom svoje rozhodnutie odôvodnil nedostatočne a nepodložene.

27. Krajský súd podľa sťažovateľa v súvislosti s dôkaznou situáciou k 17. augustu 2021 opomenul uviesť, že v tom čase bolo v konaní vypočutých ďalších 17 osôb, a zabezpečené aj ďalšie dôkazy, ktorými sa ani pri svojom opakovanom rozhodovaní vôbec nezaoberal a ignoroval ich, a to napriek tomu, že sťažovateľ na ne poukazoval, pretože ho zbavovali viny a oslabovali aj dôvodnosť ďalšieho trvania väzby. Uvedenú dôkaznú situáciu teda krajský súd opätovne ignoroval a absolútne nereflektoval jej vývoj ani pri svojom ďalšom opakovanom rozhodnutí, a opätovne založil svoje tvrdenia a rozhodnutie v podstate len na dvoch dôkazoch, ktoré boli v priebehu prípravného konania na základe ďalších vykonaných dôkazov už k 17. augustu 2021 vyvrátené viacerými výpoveďami svedkov a najmä nahrávkou telefonického rozhovoru z 25. januára 2021.

28. Sťažovateľ odmietol „*absurdné argumenty a výroky*“ krajského súdu uvádzané v jeho vyjadrení, že námietky spojené s hodnotením dôkazov je v prípravnom konaní potrebné adresovať dozorujúcemu prokurátorovi.

29. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia, ako aj z vyjadrenia krajského súdu k ústavnej sťažnosti je podľa sťažovateľa možné vyvodiť len to, že krajský súd sa prípadom zaoberal absolútne nedostatočne a bez ďalšieho skúmania opakoval (a opakuje) tie isté zistenia zo začiatku trestného konania. Následnými ďalšími namietanými dôkazmi sa vôbec nezaoberal (a nezaoberá), a to aj napriek tomu, že bol pri svojom rozhodovaní povinný uplatniť tzv. zostrovaciu zásadu dokazovania, podľa ktorej sa pre účely ďalšieho trvania väzby má stupeň podozrenia zvyšovať posilňovaním dôkaznej situácie, a nie naopak znižovať, ako to bolo v prípade sťažovateľa.

30. Podľa sťažovateľa všetko uvedené svedčí o tom, že krajský súd sa rovnako ako v predchádzajúcom konaní vôbec neoboznámil so skutočnosťami uvádzanými sťažovateľom v jeho ústavnej sťažnosti, pretože vo svojom vyjadrení len zhrnul dôvody uvádzané v napadnutom uznesení a naďalej trvá na nepodložených a neodôvodnených tvrdeniach bez akýchkoľvek relevantných argumentov týkajúcich sa namietaných skutočností.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

31. Ústavný súd v danom prípade upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

32. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v jeho tvrdení o porušení jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5

ods. 4 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022, ku ktorému malo dôjsť predovšetkým nerešpektovaním záverov ústavného súdu obsiahnutých v náleze č. k. III. ÚS 582/2021-28 z 27. januára 2022 a opätovnou arbitrárnosťou a nedostatočnou odôvodnenosťou napadnutého rozhodnutia predstavujúcou jeho ústavnú neudržateľnosť.

33. Tak ako to ústavný súd urobil už v predošlom svojom náleze z 27. januára 2022, znova poukazuje na svoju ustálenú prax, v ktorej opakovane akcentuje požiadavku náležitého odôvodnenia väzobných rozhodnutí (napr. I. ÚS 250/2014, III. ÚS 115/08, III. ÚS 207/2014). Účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru aj čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je poskytnutie práva osobám, ktoré boli pozbavené osobnej slobody, spočívajúceho v možnosti súdnej kontroly rozhodnutí a opatrení, na základe ktorých bol zásah do ich osobnej slobody vykonaný. Medzi záruky, ktoré garantujú tieto články, nepochybne patrí aj právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (m. m. napr. I. ÚS 250/2014, III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06), ako aj právo osoby na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody či skutkové okolnosti svedčiace pre i proti odkloneniu sa od pravidla rešpektovania osobnej slobody a musia tieto dôvody uviesť vo svojich rozhodnutiach.

34. Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 582/2021-28 z 27. januára 2022, ktorým zrušil predchádzajúce uznesenie krajského súdu č. k. 1Tpo/43/2021-157 zo 17. augusta 2021 o väzbe sťažovateľa, uviedol, že sťažovateľ v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2Tp/5/2021 z 15. júla 2021 (ktorým bola žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietnutá) uviedol viaceré celkom konkrétne argumenty svedčiace proti dôvodnosti obvinenia, ktoré mu bolo vznesené, a teda súčasne aj proti jeho ponechaniu vo väzbe. Konkrétne sťažovateľ poukázal na tendenčnosť a ovplyvnenosť výpovede [REDAKOVANÉ]. Podotkol, že už 28. mája 2021 navrhol vyšetrenie duševného stavu spomenutého svedka, k čomu stále nedošlo. Okrem toho uviedol, že z výpovede tohto svedka vyplýva, že svedkom bitiek [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zo strany sťažovateľa nebol. Ďalej upriamil pozornosť na tendenčnosť výpovede [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. V nadväzujúcej argumentácii poukázal na preňho pozitívne aspekty výpovede [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Táto svedkyňa vypovedala, že zo sťažovateľa nikdy nemala strach, nikdy nebola svedkom toho, že by matku alebo jej sestru napadol. Podľa sťažovateľa dokonca vypovedala v jeho prospech a uviedla, že jej chýba. Poukázal tiež na pozitívne aspekty výpovede [REDAKOVANÉ], irelevanciu výpovede [REDAKOVANÉ] a zvukovú nahrávku z 25. januára 2021. Naposledy zmienený dôkaz má podľa sťažovateľovho názoru dosvedčovať, že trestné stíhanie a obvinenie naňho plánovite vykonštruovala [REDAKOVANÉ]. V konaní pred všeobecným súdom tiež vyhlásil, že v prípade prepustenia z väzby na slobodu bude bývať u [REDAKOVANÉ] a vyhne sa všetkému kontaktu s poškodenými.

35. Ústavný súd v označenom náleze z 27. januára 2022 osobitne akcentoval, že v napadnutom uznesení absentovalo akékoľvek vysporiadanie sa so zmienenými argumentmi a pri týchto všetkých relevantných okolnostiach sa krajský súd vo svojej rozhodovacej činnosti obmedzil na rovnakú reakciu ako v prípade vzatia sťažovateľa do väzby, keď podotkol, že dôvodnosť obvinenia sťažovateľa bola daná výpoveďou [REDAKOVANÉ] a parciálne aj [REDAKOVANÉ]. Krajský súd teda nijako nereagoval na vývoj dôkaznej situácie po realizácii výpovedí ďalších svedkov. Takisto

absentovalo vysporiadanie sa s tou časťou sťažostnej argumentácie, ktorou sťažovateľ spochybňoval hodnovernosť ťažiskových svedeckých výpovedí [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Na uvedené okruhy krajský súd nereagoval napriek tomu, že dôvodnosť obvinenia ako podstatná otázka determinujúca možnosť uvalenia väzby a držania vo väzbe spočíva práve v prepisom telefonického hovoru spochybnenej výpovedi [REDAKOVANÉ] a sčasti v spochybnenej výpovedi [REDAKOVANÉ].

36. Ústavný súd vo svojom predošlom rozhodnutí pripomenul, že všeobecné súdy v konaní o osobnej slobode nie sú zbavené povinnosti verifikovať predovšetkým dôkazy, na ktorých je obvinenie, a v dôsledku toho i väzobné stíhanie postavené, a to predovšetkým vtedy, keď ho k tomu nabáda relevantná sťažostná apológia väzobne stíhanej osoby. V konkrétnostiach danej veci ústavný súd uviedol, že pokiaľ je obvinenie postavené na dvoch svedeckých výpovediach tak na začiatku trestného stíhania, ako aj v jeho neskoršom štádiu, dôkazy vykonané po vzatí do väzby nie sú z hľadiska vývoja podozrenia vyhodnotené a obvinený spochybňuje hodnovernosť výpovedí odôvodňujúcich obvinenie, čím súčasne spochybňuje i úroveň dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestného činu, potom krajský súd má na argumenty obvineného poskytnúť relevantnú odpoveď. Túto požiadavku ústavný súd chápe tak, že vykonané dôkazy je potrebné vyhodnotiť z hľadiska vývoja dôkaznej situácie, teda z hľadiska vývoja podozrenia. Uvedené predstavuje nevyhnutnú podmienku (*conditio sine qua non*) ďalšieho trvania väzobného stíhania.

37. Z uvedených dôvodov vtedy napadnuté uznesenie krajského súdu (č. k. 1Tpo/43/2021-157 zo 17. augusta 2021) ústavný súd kvalifikoval ako arbitrárne a vzhľadom na absenciu akejkoľvek reakcie krajského súdu na argumentáciu sťažovateľa za ústavne neudržateľné. Ústavná neudržateľnosť spočívala v tom, že uznesenie bolo v prezentovaných intenciách odôvodnené nedostatočne.

38. V aktuálnom konaní o ústavnej sťažosti sťažovateľa proti opätovnému rozhodnutiu krajského súdu, t. j. uzneseniu č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022, ktorým znova rozhodol o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2Tp/5/2021 z 15. júla 2021, ústavný súd v prvom rade zisťoval, či krajský súd jemu nálezom č. k. III. ÚS 582/2021-28 z 27. januára 2022 vytknuté nedostatky odstránil v súlade so zákonnou požiadavkou vyjadrenou v § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde, premietnutou do príkazu ústavného súdu obsiahnutého v predošlom náleze formulovaného takto: „*V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu náležite sa vysporiadať s argumentáciou sťažovateľa o zoslabení väzobných dôvodov.*“

39. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022 ústavný súd konštatuje, že krajský súd príkaz ústavného súdu v požadovanom rozsahu nerešpektoval a znova na sťažovateľom v riadnom opravnom prostriedku predostretú argumentáciu nereagoval spôsobom zodpovedajúcim ústavnej konformite. Oproti svojmu predošlému, nálezom ústavného súdu zrušenému rozhodnutiu teraz napadnuté uznesenie krajský súd doplnil o všeobecnú argumentáciu, že súd hodnotí dôkazy z hľadiska ich zákonnosti, závažnosti, pravdivosti a vierohodnosti, a to každý dôkaz jednotlivo, ale zároveň i v ich súhrne. Pri hodnotení výpovede svedka súd skúma, či je logická, či sa svedok neodchyľuje od svojej prvej skoršej predchádzajúcej výpovede, pričom v prípade odchylok musí zisťovať, prečo k nim vo výpovedi svedka dochádza. Pri hodnotení dôkazu vychádza z celej výpovede svedka, z rozsahu a zo závažnosti prípadných rozdielov v jeho výpovediach a z vysvetlenia, prečo k nim došlo. Pravdivosť tvrdení svedka treba posudzovať aj z hľadiska jeho osoby a zistenia, či má motív uvádzať nepravdu. Pritom nemožno

opomenúť, že svedok na rozdiel od obžalovaného má zákonnú povinnosť vypovedať pravdu, a preto logicky i právne vždy musí platiť prezumpcia pravdivosti tvrdenia svedka, a to až do okamihu, kým nie je preukázaný opak. Je úlohou súdu, aby po uvážení všetkých týchto dôkazov a okolností prípadu postupom v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku podľa vnútorného presvedčenia rozhodol, ktorá skupina dôkazov je vierohodná a ktorá vierohodná nie je.

40. Krajský súd v súvislosti s uvedeným dospel k záveru, že argumenty obhajoby neboli takého charakteru, ktoré by odôvodňovali iný výsledok rozhodovania o väzbe. Zvýraznil, že sťažovateľ je stíhaný pre skutok, ktorého sa mal dopúšťať v období od roku 2007 najmenej do začiatku apríla 2021. Svedecké výpovede detí poškodenej (██████████) a obvineného (sťažovateľa) preto nemohli mať zásadný vplyv na tvrdenia zaznamenané v svedeckých výpovediach poškodenej (██████████), ktoré dokumentovali priebeh stíhaného trestného činu. Krajský súd uviedol, že v roku 2007 mal ██████████ 13 rokov a ██████████ 6 rokov. ██████████ a ██████████ ešte neboli narodené. Svedkovia – deti sa preto mohli k stíhanému trestnému činu vyjadrovať len čiastočne a ich výpovede nemohli zásadným spôsobom spochybníť výpoveď poškodenej ██████████. Podľa názoru krajského súdu bude vecou ďalšieho trestného stíhania posúdiť celý kontext zabezpečených dôkazov, ktoré budú podstatným podkladom na rozhodnutie o vine obvineného – sťažovateľa. Pre tieto skutočnosti sa krajský súd obmedzil len na tento záver, ktorý v čase rozhodovania o väzbe sťažovateľa považoval za relevantný.

41. Ústavný súd znova pripomína, že s postupujúcim väzobným stíhaním je nevyhnutné, aby sa dôkazná situácia svedčiaca v prospech podozrenia zo spáchania stíhaného trestného činu neoslabovala (k tomu pozri napr. IV. ÚS 124/03, IV. ÚS 541/2021), ale aby sa potvrdzovala či dokonca zosilňovala. Dôkazná situácia vtelená do odôvodnenia rozhodnutia o vzatí do väzby by mala pri predĺžovaní väzby spravidla vykazovať určitý kvalitatívny progres reagujúci na aktuálnu dôkaznú situáciu, ktorý však v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajského súdu v porovnaní s dôvodmi v rozhodnutiach, ktorými bola na sťažovateľa uvalená väzba, absentuje.

41.1 Ústavný súd opätovne pripomína, že súdna argumentácia, osobitne v prípade ďalšieho rozhodovania o väzbe, by tak nemala mať charakter pleonazmu a nemalo by v nej dochádzať k nadužívaniu rovnakých alebo podobných dôvodov, ktorými konajúce súdy odôvodnili väzbu pri v poradí prvom rozhodovaní. Inak by sa stala len formálnou, zbytočnou a bola by zreteľným signálom nedostatočného dôrazu všeobecných súdov pri rozhodovaní o väzbe.

41.2 Je tak plauzibilné sa usilovať o taký stav, aby každé ďalšie rozhodovanie o väzbe skúmalo aktuálne podmienky väzby, analyzovalo doterajší postup v trestnom stíhaní a odhaľovalo prípadné protirečenia vo vzťahu k ústavou a dohovorom garantovanému právu na osobnú slobodu. Vždy je pritom nutné mať na zreteli, že väzba má byť výnimkou z pravidla a súdna argumentácia by mala v každom jednom prípade vyvrcholiť zrozumiteľným a jasným vysvetlením, prečo je nutné osobu, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, stíhať vo väzbe (výnimka), a nie na slobode (pravidlo). Je preto nutné vo všeobecnosti odmietnuť taký postup v rozhodovacej činnosti konajúcich súdov, pri ktorom by išlo iba o pasívnu recepciu domnienok, rezignáciu na odhaľovanie a hodnotenie vecných a časových súvislostí podmienok väzby, keďže takéto prejavy sú typické pre nekritické myslenie, ktorému by sa mali súdy snažiť v rámci rozhodovacej činnosti strániť. Uvedené však *ipso facto* neznamená, že by sa súdy museli nevyhnutne venovať každému jednotlivému argumentu, ktorý prednesie obhajoba, mali by však adekvátnym spôsobom reagovať na všetky také zásadné tvrdenia a skutočnosti, ktoré sú kvalifikované spochybníť nevyhnutnosť, zákonnosť či ústavnosť

d'alsieho trvania väzby (I. ÚS 140/2020, publikované v Zbierke nálezov a uznesení ústavného súdu pod č. 77).

42. Preskúmajúc odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ústavný súd konštatuje, že krajský súd rezignoval na svoju povinnosť verifikovať dôkazy, na ktorých bolo obvinenie sťažovateľa a v dôsledku toho i jeho väzobné stíhanie postavené, keď tieto nekonfrontoval s dôkazmi vyplývajúcimi z dôkazných prostriedkov zabezpečených v čase po uvalení väzby na sťažovateľa (pred rozhodnutím o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu), a to v ani len v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa.

43. Ústavný súd sa naďalej plne pridriava ustálenej judikatúry, podľa ktorej vo fáze rozhodovania o väzbe nemá dochádzať k vyhodnocovaniu dôkaznej situácie tak, ako pri rozhodovaní vo veci samej, a že všeobecný súd sa pri rozhodovaní o väzbe nezameriava na hodnotenie dôkazov spôsobom upraveným v § 2 ods. 12 Trestného poriadku (m. m. napr. I. ÚS 364/2021, II. ÚS 115/2016, II. ÚS 24/2020, I. ÚS 552/2020), avšak v danej veci krajský súd nereagoval na námietky, ktoré z pohľadu rozhodnutia o väzbe relevantnými sú.

44. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajský súd oproti pôvodnému (ústavným súdom zrušenému) rozhodnutiu doplnil o argument, že je potrebné uprednostniť vierohodnosť výpovede svedka vzhľadom na povinnosť vypovedať pravdu pred vierohodnosťou výpovede obvineného, ktorý takouto povinnosťou viazaný nie je. Takéto rigidne formálne rozlišovanie vierohodnosti výpovede obvineného a svedka zo strany krajského súdu je potrebné dôrazne odmietnuť, keďže všeobecný súd túto premisu vystaval na právnej úprave postavenia obvineného a svedka v trestnom konaní pri uplatňovaní ich práv a plnení ich povinností, ktorú títo nedokážu nijako ovplyvniť. Navyše, v danej veci sťažovateľ výpoveď svedkyne (poškodenej) spochybňoval výpoveďami ďalších svedkov, ako aj dôkazom vyplývajúcim z dôkazného prostriedku majúceho pôvod opäť v konaní – správaní sa svedkyne poškodenej [REDAKOVANÉ] (telefonickom rozhovore s dcérou). Nespochybňuje teda výpoveď svedkyne iba svojou výpoveďou ako obvineného, ale ďalšími od výpovede obvineného odlišnými dôkazmi. A pokiaľ krajský súd zaujal stanovisko k výpoveďiam detí (avšak bez konkrétneho vyhodnotenia ich obsahu), k predloženému prepisu telefonického rozhovoru poškodenej [REDAKOVANÉ] s dcérou sa znova nevyjadril vôbec.

45. Za podstatné pre rozhodnutie o terajšej ústavnej sťažnosti sťažovateľa však ústavný súd považuje okolnosť, že aj po opätovnom rozhodnutí krajského súdu 22. februára 2022 zostala v prevažnom rozsahu aktuálnou výčitka adresovaná krajskému súdu ústavným súdom v predošlom rozhodnutí – náleze z 27. januára 2022, a to tak ako bola prezentovaná v bodoch 34 a 35 odôvodnenia tohto rozhodnutia.

46. S prihliadnutím na uvedené ústavnému súdu opäť neostávalo iné iba konštatovať ústavnú neudržateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022 z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia, ktoré na relevantné argumenty sťažovateľa uplatnené v riadnom opravnom prostriedku v konaní o jeho osobnej slobode (obsahujúce konkrétne skutočnosti spôsobilé spochybniť naplnenie materiálnych podmienok väzby) nereagovalo v primeranom rozsahu zodpovedajúcom povahe vyžadovanej čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Súdny prieskum potreby ponechania sťažovateľa vo väzbe realizovaný krajským súdom preto nemožno považovať za dostatočný.

47. Uvedená skutočnosť má za následok, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 1Tpo/11/2022-192 z 22. februára 2022 (bod 1 výroku tohto nálezu).

48. Pre úplnosť ústavný súd poznamenáva, že sa argumentáciou krajského súdu súvisiacou s rozhodnutím okresného súdu o nahradení väzby sťažovateľa a s predložením dôkazov (znaleckých posudkov) po predošlom rozhodnutí zo 17. augusta 2021 a tomu zodpovedajúcou protiargumentáciou sťažovateľa nezaoberal, pretože ju v danej veci nepovažoval pre svoje rozhodnutie za podstatnú.

49. V nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť ústavný súd v súlade s imperatívom vyplývajúcim z čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy a v § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil (bod 2 výroku tohto nálezu).

50. Zo strany sťažovateľa požiadavka na vrátenie veci krajskému súdu po zrušení napadnutého rozhodnutia vznesená nebola a navyše tento postup ústavného súdu neprichádzal do úvahy z dôvodu, že nie je možné porušiť kontinuitu celého trestného konania v sťažovateľovej veci, na ktorú musí aj s ohľadom na účel jednotlivých fáz trestného konania a princíp právnej istoty ústavný súd prihliadať. Nezohľadnenie vývoja trestného konania ústavným súdom a nezohľadnenie skutočnosti, že trestné konanie v sťažovateľovej veci sa posunulo do vyššej fázy – súdneho konania po podaní obžaloby (11. októbra 2021 pod sp. zn. Pv 158/2021), by spôsobilo právny chaos a stav právnej neistoty. Z toho dôvodu ústavný súd pristúpil k zrušeniu napadnutého rozhodnutia krajského súdu bez toho, aby vec krajskému súdu vrátil na ďalšie konanie, a to s ohľadom na už spomenutý procesný vývoj v danej trestnej veci.

VI.

Primerané finančné zadosťučinenie

51. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáhal priznať mu finančné zadosťučinenie, ktoré považoval za primerané v sume 5 000 eur.

52. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti viackrát vyriekol, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k jeho porušeniu došlo, a to spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, III. ÚS 140/07, III. ÚS 187/2017, III. ÚS 342/2018, III. ÚS 169/2020, III. ÚS 299/2020, III. ÚS 298/2021, III. ÚS 481/2021).

53. Pri porušení práv obvineného – sťažovateľa má tento právo na nápravu porušenia, a to v závislosti od jeho závažnosti. Svoju žiadosť o priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil zásahom do jeho práv a jeho následkami, keď napriek dôkazom svedčiacim v jeho prospech bolo pozbavenie osobnej slobody sťažovateľa súdmi vyhodnotené ako v súlade so zákonom, a dochádzalo tak k udržiavaniu pretrvávajúceho stavu porušenia jeho základných práv opätovným arbitrárnym rozhodnutím krajského súdu. V posudzovanom prípade náprava porušeného práva na osobnú slobodu vrátením veci na nové rozhodnutie o zákonnosti väzby vzhľadom

na procesné štádium trestnej veci sťažovateľa neprichádza do úvahy a konštatovanie porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu nepovažuje ústavný súd vzhľadom na charakter porušeného práva (osobná sloboda) za dostatočné. Z tohto dôvodu pokladal ústavný súd priznanie finančného zadosťučinenia za dôvodnú formu kompenzácie porušenia práv sťažovateľa, ktoré považoval vzhľadom na intenzitu zásahu a okolnosti veci za primerané v sume 1 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VII. Trovy konania

54. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 615,39 eur (410,26 + 205,13 eur). Pokiaľ ide o priznanú výšku náhrady, ústavný súd bol viazaný návrhom sťažovateľa, inak by mu patrila náhrada trov konania v sume 616,38 eur.

55. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a stanovisko k vyjadreniu krajského súdu).

56. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2021

Miloš Mad'ar
predseda senátu